

Wild Vlaanderen

Met het evenement 'Wild Vlaanderen' wil de Natuurpunt Zoogdierenwerkgroep de nog steeds toenemende landschapsversnippering aan de kaak stellen en een pleidooi houden voor ontsnippering met nieuwe kansen voor grote zoogdieren.

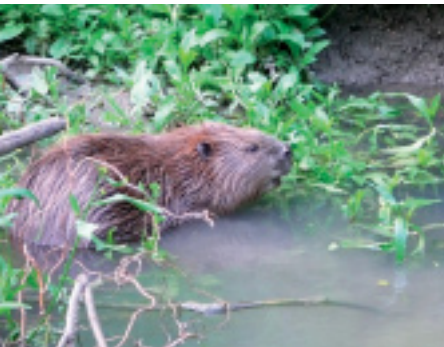
Diemer Vercayie & Evelien De Swaef

Ree. Foto Frans van Bauwel

Vos. Foto Pieter Cox

Bever. Foto Jos Roeffaers

Wild zwijn. Foto Frans van Bauwel

Met een onlangs verschenen rapport van het Europees Milieuagentschap werd het weer eens pijnlijk duidelijk. De landschapsversnippering in Europa neemt nog steeds toe en niet verrassend ligt het epicentrum van die versnippering in de Benelux. De gevolgen zijn bekend: de habitat van zowel dieren als planten verkleint, randeffecten vergroten, populaties geraken geïsoleerd en kunnen nauwelijks of niet meer standhouden.

Zogenaamde 'ontsnipperingsmaatregelen' zijn dringend nodig. Een ruimtelijke planning met écht oog voor [aaneengesloten] natuur, waarbij beloftes voor nieuwe natuur wél waargemaakt worden, is een eerste vereiste. Het Europees rapport stelt voor om – zoals in Duitsland al overwogen wordt – een versnipperingslimiet af te spreken, zodat als nieuwe wegen moeten aangelegd worden dit gecompenseerd wordt door oude (nog weinig gebruikte) wegen weg te nemen. Bij de bouw van nieuwe wegen, maar ook bij bestaande wegen, kunnen goed geconstrueerde faunapassages (zoals ecoducten en tunnels) een hulpmiddel vormen om de versnipperende impact van de weg te verminderen. Zo lijken bijvoorbeeld de dassentunnels die in Nederland in vrij groten getale zijn aangelegd, een positief effect op de populatiegrootte te hebben. Deze dassentunnels zijn natuurlijk alleen doeltreffend als ze met kennis van zaken geconstrueerd en onderhouden worden. In Heumen bijvoorbeeld, zou de dassenpopulatie door deze (en andere) maatregelen verdubbeld zijn. Verschillende beschermingsmaatregelen hebben ervoor gezorgd dat zowel wolf als lynx opnieuw gesignaleerd worden in Nederland en België. Zou het dan niet jammer zijn dat deze prachtige dieren omkomen op onze wegen? Denk bijvoorbeeld ook aan de recent uitgezette otters in Nederland, die nog steeds sterk te lij-

den hebben onder dezelfde oorzaak die jaren geleden mee aan de basis lag van hun uitsterven: aanrijdingen.

Door hun charme en hun nood aan een groot leefgebied, kunnen grote zoogdieren gebruikt worden als 'vlaggensoorten' of 'icoonsoorten' voor grote, goed verbonden natuurgebieden. Niet alleen roofdieren, ook hun prooien zoals de grote grazers, krijgen opnieuw kansen door dit soort natuur. In vergelijking met bijvoorbeeld de Oostvaardersplassen in Nederland, waar hele kuddes hoefdieren zich vrij van de ene naar de andere kant van dit uitgestrekte gebied kunnen verplaatsen, is er nog werk aan de winkel in het eerste Belgische Nationaal Park.

Om het belang van grote aaneengesloten natuur voor onder meer de terugkomst van grote zoogdieren te benadrukken, organiseert de Natuurpunt Zoogdierenwerkgroep samen met heel wat partners op 27 mei 'Wild Vlaanderen'. Op dit grootse evenement voor jong en oud zullen alle Vlaamse organisaties die werken rond zoogdieren aanwezig zijn met demonstraties en zowel informatieve als interactieve stands. In de voormiddags leiden deskundige gidsen je rond in een van de natuurgebieden in de streek om je dicht bij grote zoogdieren of hun sporen te brengen. In de namiddag zijn er allerlei demonstraties en activiteiten gepland, gaande van het bouwen van een vosvriendelijk kippenhok tot het drijven van schapen. Met onder meer een gratis ritje in de huifkar, de kinderboerderij en de Zoog-ofit zullen ook de jongsten onder ons zich uitstekend kunnen amuseren. Wie niet kan wachten tot zondag 27 mei, kan al een dagje eerder, namelijk op zaterdagavond, komen kijken. Op geleide wandelingen kom je alles te weten over het nachtelijk leven van onze muizen- en vleermuizensoorten.

Terugblik Jaar van de Vleermuizen

Doorhalen en dauwtrappen voor een glimp van een vleermuis

Staat in 2012 de bever in het middelpunt, het jaar 2011 stond in het teken van de vleermuizen, met als hoogtepunt de 'Nacht van de Vleermuis' eind augustus. Internationaal was 2011 door de Verenigde Naties en Eurobats uitgeroepen tot 'Year of the Bat'. In Nederland hebben de Zoogdierverseniging en de Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) zich daarbij aangesloten met de campagne 'Jaar van de Vleermuizen'. Er werd aandacht gevestigd op de vleermuizen door berichten in de media, waaronder Twitter en er zijn allerlei activiteiten rondom vleermuizen georganiseerd. Aan de boodschap dat het Jaar van de Vleermuizen voor iedereen was, werd ruimschoots gehoor gegeven. Graag nemen wij u mee voor een korte terugblik op enkele hoogtepunten uit het jaar van de vleermuis.

Neeltje Huizenga en Stefan Vreugdenhil

Landelijke dag Een themadag vormde op 16 april de aftrap van het Jaar van de Vleermuizen, in het Ecodrome in Zwolle. Tijdens diverse lezingen kregen de ongeveer 150 bezoekers meer te horen over vleermuizen. Onder andere hoe vleermuizen leven en wat mensen rondom hun eigen huis zoal voor vleermuizen kunnen doen. Uiteraard geldt dit niet alleen voor het jaar 2011. Eén van de hoogtepunten van de themadag was de presentatie van het boek 'Vleermuizen van Europa': de eerste Nederlandstalige versie (bewerkt door Peter Lina) van het standaardwerk 'Handbuch der Fledermäuse Europas'.

Aanbieden van het vleermuisboek door Jacob van Olst aan Gitty Korsuize van de gemeente Utrecht. Foto Zoogdierverseniging

Website Begin 2011 kwam de speciale website in het kader van het Jaar van de Vleermuizen in de lucht (www.vleermuizen.zoogdiervanhetjaar.nl). De informatie op deze site werd gaandeweg steeds verder aangevuld. Naast nieuwsberichten en informatie over activiteiten, stonden op de website een aantal vleermuisvrienden die zich voorstelden. Deze vleermuisvrienden zijn bekende creatieve of wetenschappelijke Nederlanders, waaronder kinderboekenschrijver Paul van Loon, die de campagne met succes ondersteunden.

Webcam in Waddinxveen Natuurmonumenten en de Zoogdierverseniging werkten samen om live-beelden van de meervleermuizenkolonie in een bedrijfspand in Waddinxveen te laten zien via een webcam. Vanaf 15 juni was de kolonie live te volgen op de sites van Natuurmonumenten en de VLEN. De beelden geven een unieke kijk in de wereld van vleermuizen in een spouwmuur. Op beelden van de webcam is te zien hoe de dieren rondkruipen en zich poetsen. Vooral rond de schemering is het interessant om de camerabeelden te volgen, dan trekken de vleermuizen erop uit om te gaan eten. De webcambeelden worden niet meer live vertoond, maar de hoogtepunten zijn permanent terug te zien (zie 'Verder lezen').

Nacht van de Vleermuis in Fort Vechten.
Foto Paul van Hoof

Vleermuiskasten

Vivara Natuurbeschermingsproducten en vleermuisdeskundigen van de Zoogdierverseniging hebben in het kader van het Jaar van de Vleermuizen een nieuwe serie vleermuiskasten ontwikkeld. Vleermuizen zoeken hun verblijfplaatsen in onder meer gebouwen, groeves of bomen. Maar een aantal soorten kunnen ook gebruik maken van door mensen gemaakte vleermuiskasten. Verschillende soorten vleermuizen hebben verschillende wensen voor een kast. Dat verschilt bovendien tussen de seizoenen. Sommige soorten krui-
pen graag in een nauwe spleet en anderen hangen liever op een kluitje in een holte. Er zijn daarom twee typen kasten: platte en ruime kasten. Vleermuizen die normaal in spouwmuren wonen, zitten graag in platte kasten. Zoals de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Boombewonende vleermuizen, zoals gewone grootvleermuizen of rosse vleermuizen wonen liever in ruime kasten. De nieuwe vleermuiskasten hebben elk eigenschappen die voor specifieke soorten en functies geschikt zijn. Op de website www.vivara.nl kunt u de vleermuiskasten bekijken en kopen.

Vleermuissymposium

Op zaterdag 29 oktober werd de jaarlijkse studiedag van de Vleermuiswerkgroep Nederland (VLEN) gehouden. In het kader van het Jaar van de Vleermuizen was deze dag opgewaardeerd tot tweejaarlijks Nederlands-Vlaams symposium. Dit symposium werd georganiseerd door de Vleermuizenwerkgroep van het Vlaamse Natuurpunt en de VLEN. Het afwisselende programma (zie 'Verder lezen') over diverse vleermuisonderwerpen trok ongeveer 170 bezoekers naar Naturalis in Leiden.

Sunrise Survey

In de maand juni is er naar Engels voorbeeld een 'Sunrise Survey' gehouden. Onder het motto: "zet juni op zijn kop, sta om 5 uur op" werd het algemene publiek uitgenodigd om in juni één keer vroeg op te staan en in de eigen wijk naar zwermende vleermuizen te zoeken. Waarnemingen konden worden doorgegeven met een invoermodule op de website. Niet alleen zwermende vleermuizen werden via de website gemeld, een belangrijk aandeel van de meldingen bestond uit mensen die vleermuizen in huis hadden of weleens boven de tuin zagen vliegen. Wij hopen dat deze mensen hierdoor gemotiveerd zijn geworden om vaker waarnemingen aan ons door te geven.

Brochure

De brochure 'Vleermuizen ook in uw tuin' is inmiddels, met een oplage van 50.000 exemplaren, op heel wat plaatsen in Nederland verspreid. In de brochure staan praktische tips en wetenswaardigheden over vleermuizen. Ook staat er een bouwtekening in om zelf een vleermuiskast te maken. Bezoekerscentra, verenigingen, maar ook individuele personen konden deze brochure met informatie over vleermuizen via de website aanvragen en uitdelen bij activiteiten. Dit gebeurde niet alleen bij bezoekerscentra en excursies, maar ook bij buurtfeesten, volkstuinten en spreekbeurten. Op de website is de brochure ook nog digitaal beschikbaar (zie 'Verder lezen').

Nacht van de Vleermuis in Fort Vechten.
Foto's Paul van Hoof

2011

Vele handen

Via deze weg willen we iedereen bedanken die op welke wijze dan ook een bijdrage heeft geleverd aan het Jaar van de Vleermuizen. Vele handen maken licht werk, zonder jullie hulp was het Jaar van de Vleermuizen niet van iedereen geweest en hadden we nooit zoveel mensen kunnen vertellen over vleermuizen.

Deze campagne van de Zoogdierverseniging is mogelijk gemaakt door financiering van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie, vanuit de Regeling Draagvlak Natuur.

Nacht van de Vleermuis Het hoogtepunt van het Jaar van de Vleermuizen was de 'Nacht van de Vleermuis' afgelopen zomer, van 26 op 27 augustus. Deze nacht wordt jaarlijks door de VLEN georganiseerd, maar werd dit jaar samen met de Zoogdierverseniging extra groots aangepakt.

Met een radiospotje werd heel Nederland op de hoogte gebracht van de Nacht van de Vleermuis. Het bedrijf Visual Noise [dat audiovisuele producties maakt] en acteur Loek Peters werkten belangeloos mee aan de opname van een radiospotje. Visual Noise verzorgde de techniek en opnames en Loek Peters sprak het bericht in. Het spotje werd vanaf half augustus op Radio 1, 2, 4 en 5 in totaal 364 keer uitgezonden. Luister op de website naar het spotje (zie 'Verder lezen').

Tijdens de Nacht van de Vleermuis werden op tientallen locaties verspreid door het hele land excursies, lezingen en kinderactiviteiten georganiseerd. Door de campagne waren er zeker zeventig extra excursielocaties. Ondanks het regenachtige weer was de opkomst groot en waren meerdere excursies vol. De Zoogdierverseniging was samen met het Wageningse bedrijf Nieuwland, dat het fort beheert, aanwezig op Fort bij Vechten. Er was een kinderprogramma met knutselen, een speurtocht en vleermuiskasten timmeren. Deskundige Herman Limpens gaf een lezing over vleermuizen en het boekje 'Dora ondersteboven' [gemaakt door Peter Twisk en Herman Limpens] werd gepresenteerd. Toen het bijna donker was vertoonde Kamiel Spoelstra beelden van vleermuizen en konden aanwezigen 'gewapend' met een batdetector het fort op voor een excursie. In het kader van de Nacht van de Vleermuis werd een fotowedstrijd georganiseerd. Deelnemers aan de Nacht werden opgeroepen de leukste foto van de Nacht van de Vleermuis in te sturen. Omdat vleermuizen nogal lastig te fotograferen zijn in het donker, ging het vooral om foto's van activiteiten. Als de foto maar een indruk gaf van de eigen belevenissen tijdens de Nacht van de Vleermuis. Onder de inzenders werd een aantal prijzen verloot.

De boeken 'Dora ondersteboven' en

'Vleermuizen van Europa' zijn te bestellen

in de webwinkel van de Zoogdierverseniging

(www.zoogdierwinkel.nl/).

Leden krijgen 10% korting.

Verder lezen?

- Bekijk de hoogtepunten van de webcam: <http://www.vleermuis.net/afbeeldingen-en-video-s/hoogtepunten-webcam.html>
- Download de vleermuizenbrochure: <http://vleermuizen.zoogdiervanhetjaar.nl/node/34>
- Beluister het radiospotje: <http://vleermuizen.zoogdiervanhetjaar.nl/node/48>
- Impressie van de vleermuisstudiedag: <http://www.zoogdierverseniging.nl/node/1163>